

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор

О.Б. Жильцов

2016 року

УКРАЇНА В СИСТЕМІ СВІТОВИХ ЦИВІЛІЗАЦІЙ

Історико-філософський факультет

КІЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОРИСА ГРИНЧЕНКА
Ідентифікаційний код 02186554
Начальник відділу
моніторингу якості освіти
Програма № 1918
Писар
(підпис) (прізвище, ініціали)
« » 20 46

2016–2017 навчальний рік

Робоча програма **Україна в системі світових цивілізацій** для студентів зі спеціальності 033 «Філософія»

Розробники: Салата Оксана Олексіївна, завідувач кафедри історії України Київського університету імені Бориса Грінченка, доктор історичних наук

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри історії України Історико-філософського факультету

Протокол від «7» вересня 2016 року № 2

Завідувач кафедри історії України _____ **О. О. Салата**

ЗМІСТ

Пояснювальна	
записка.....	5
Структура	
програм.....	6
Тематичний	
план.....	7
Програма.....	9
Карта самостійної роботи.....	17
Індивідуально–навчальне дослідницьке	
завдання.....	18
Питання до заліку та модульного	
контролю.....	22
Рекомендована	
література.....	24
Додаток.....	25

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Робоча навчальна програма з дисципліни «Україна в системі світових цивілізацій» (далі – Програма) є нормативним документом КУ імені Бориса Грінченка, який розроблено кафедрою історії України Історико-філософського факультету на основі ОПП – відповідно до затвердженого навчального плану.

Програму розроблено з урахуванням рекомендацій МОН України «Про Перелік напрямів (спеціальностей) та їх поєднання з додатковими спеціальностями і спеціалізаціями для підготовки педагогічних працівників за освітньо-кваліфікаційними рівнями бакалавра, спеціаліста, магістра» (лист № 1/9–736 від 06.12.2007 р.)

Метою дисципліни “ Україна в системі світових цивілізацій ” має показати основні етапи розвитку українського суспільства в контексті теорії цивілізацій. Особливу увагу в курсі приділяється впливу та визначенню ознак глобальних та регіональних цивілізацій на суспільство України та на визначення місця України в колі світових цивілізацій.

Разом з досягненням цієї мети курс повинен допомогти студентам виконати наступні **завдання**:

- дати загальне уявлення про розвиток філософської думки та формування концепції історії цивілізацій;
- поглибити знання з української історіографії з цивілізаційним підходом;
- співставляти та аналізувати основні етапи розвитку цивілізацій з проявами розвитку суспільства на теренах України;
- аналізувати та виокремлювати гетерогенні ознаки локальних цивілізацій, на прикладі України;
- ознайомитись з різними підходами українських вчених щодо місця України в системі світових цивілізацій;
- визначити перспективи розвитку України на майбутнє.

Навчальні результати / досягнення:

Опанувавши курс спеціаліст повинен здійснювати науковий аналіз історичного минулого українського суспільства, його духовного надбання, розвивати навички дослідницької роботи; вдосконалити вміння працювати з науковою літературою.

Кількість годин, відведених навчальним планом на вивчення дисципліни, становить 72 год., із них:

- ☐ лекції – 12 год.;
- ☐ семінарські заняття – 12 год.;
- ☐ індивідуальна робота – 4 год.;
- ☐ консультації – 4 год.;
- ☐ підсумковий контроль (у формі ПМК, заліку) – 4 год.

СТРУКТУРА ПРОГРАМИ

I. ОПИС ПРЕДМЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Предмет: Україна в системі світових цивілізацій

Дисципліна	Напрямок, спеціальність, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів, відповідно до ECTS: 2.	Шифр та назва галузі: 0203 Гуманітарні науки	Частина програми: <i>нормативна</i> .
Кількість змістовних модулів: 2.	Шифр та назва спеціальності: 8.02030201 «Історія»	Рік підготовки: <i>другий</i> . Семестр: <i>четвертий</i>
Загальний обсяг дисципліни: <i>72 годин</i> .	Освітньо-кваліфікаційний рівень: «Магістр».	Аудиторні заняття: 32 год. З них: Лекції: 12 год. Семінарські заняття: 12 год. Індивідуальна робота: 4 год. Модульний контроль: 4 год. Самостійна робота: 40 год.
Кількість тижневих годин: 2.		Вид підсумкового контролю: <i>ПМК</i> .

II. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

Використані скорочення:

- ☐ лекції (Л);
- ☐ семінарські заняття (СЗ);
- ☐ практичні заняття (ПЗ);
- ☐ індивідуальна робота (ІР);
- ☐ самостійна робота (СР);
- ☐ підсумковий контроль (ПК).

№	Назви теоретичних розділів	Кількість годин							
		Р	А	Л	СЗ	ПЗ	ІР	СР	МК
Змістовий модуль І									
УКРАЇНСЬКІ ЗЕМЛІ ПІД ВПЛИВОМ СХОДУ, ЗАХОДУ ТА ПІВДНЯ									
1.	Українські землі як контактна зона цивілізаційних впливів у добу античності та раннього середньовіччя	14	4	2	2			10	
2.	Українське суспільство в добу пізнього середньовіччя та початок Нового часу (до початку XVIст.)	10	5	2	2		1	5	
3.	Українське суспільство в ранньомодерний період та Нову добу	12	7	2	2		1	5	2
	Разом	36	16	6	6		2	20	2
Змістовий модуль ІІ									
МІСЦЕ УКРАЇНИ В СИСТЕМІ СВІТОВИХ ЦИВІЛІЗАЦІЙ									
4.	Українське суспільство в Нову добу	14	4	2	2			10	
5.	Українське суспільство в Новітній час (XX ст. – поч. XXI ст.).	10	5	2	2		1	5	
6.	Місце України в системі світових цивілізацій	12	7	2	2		1	5	2
	Разом	36	16	6	6		2	20	2
	Разом за навчальним планом	72	32	12	12		4	40	4

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ І

УКРАЇНСЬКІ ЗЕМЛІ ПІД ВПЛИВОМ СХОДУ, ЗАХОДУ ТА ПІВДНЯ

Лекція 1. Українські землі як контактна зона цивілізаційних впливів у добу античності та раннього середньовіччя. (2 год.)

Тематичний план:

- ☐ Поняття «чіфдом», «протоцивілізація», «цивілізація». Ознаки первісних цивілізацій.
- ☐ Античні міста Північного Причорномор'я та Велика Скіфія: особливості поширення культури та звичаїв.
- ☐ Взаємодія та протистояння землеробського населення та кочовиків (III ст. до н.е. – V ст. н.е.) Черняхівська культура (вельбарська культура) як приклад північного впливу європейців.
- ☐ Номадійський світ – розвиток кочовиків та впливи на автохтонне населення України.

Основні поняття теми:

- ☐ «чіфдом», «протоцивілізація», «цивілізація»;
- ☐ античність, антична доба;
- ☐ номади.

Семінар 1. Українські землі як контактна зона цивілізаційних впливів у добу античності та раннього середньовіччя.

План

1. Поняття «чіфдом», «протоцивілізація», «цивілізація». Ознаки первісних цивілізацій.
2. Античні міста Північного Причорномор'я та Велика Скіфія: особливості поширення культури та звичаїв.
3. Взаємодія та протистояння землеробського населення та кочовиків (III ст. до н.е. – V ст. н.е.) Черняхівська культура (вельбарська культура) як приклад північного впливу європейців.
4. Номадійський світ – розвиток кочовиків та впливи на автохтонне населення України.

Доповіді:

1. Черняхівська культура (вельбарська культура) як приклад північного впливу європейців. (див. п.1)
2. Візантійські впливи на слов'янський світ (див.п.2 списку літератури.)
3. Міжнародні відносини Київської Русі (див.п.3)
4. Ю. Павленко та його передісторія слов'ян. (див.п.4)
5. Історія України –Руси в концепції Тойнбі. (Див. П.8)

Література:

1. Козак Деонізій Етноплеменна належність вельбарської культури в Україні (археологія, історія, лінгвістика)// Вісник інституту археології. – 2006.– Вип.1.
http://www.anthropos.org.ua/jspui/bitstream/123456789/2864/1/8-15_Kozak_D.pdf
2. Ігор Шевченко Україна між Сходом і Заходом. <http://litopys.org.ua/ishevch/ishev.htm>
3. Толочко П.П., Толочко А.П. Київська Русь (серія «Україна крізь віки», том 4), К, 1998.
4. Павленко Ю. Передісторія давніх русів у світовому контексті. — К., 1994.
5. Моця, Рафальський, Горєлов Цивілізаційна історія України. – К, 2006. (Хозари)
6. Білоусько О.А. Україна давня: євразійський цивілізаційний контекст. – К, 2002.

7. Баран В.Ц. Давні слов'яни. — К., 1998.
8. Скоблик В.П. Історія України-Руси XI- XVIII ст. у контексті міжцивілізаційних відносин// Український історичний журнал. — 1998.— №5.

Лекція 2. Українське суспільство в добу середньовіччя та ранньомодерну добу (до кінця XVIII ст.) (2 год.)

Тематичний план:

1. Візантія, Західна Європа, Київська Русь – інтереси та точки зіткнення.
2. Християнство як чинник цивілізації.
3. Розвиток середньовічного міста, особливості запровадження Магдебурського права в Україні.
4. Ренесанс в Європі та Україні: ознаки і тенденції. Освіта, книгодрукування, наука.
5. Інтеграція українських земель у польській державі. Люблінська і Берестейські унії та їх наслідки.
6. Козацтво – український феномен чи загальноєвропейська закономірність?

Основні поняття теми:

- самоврядування міст, Магдебурзьке право;
- Ренесанс;
- Флорентійська унія;
- Люблінська та Берестейська унії.

Семінар 2. Українське суспільство в добу пізнього середньовіччя та ранньомодерну добу (до початку XVIII ст.)

План

1. Київська Русь та її контакти з Візантією та Західною Європою. Значення християнства в цивілізаційному аспекті.
2. Розвиток середньовічного міста, особливості запровадження Магдебурського права в Україні.
3. Ренесанс в Європі та Україні: ознаки і тенденції. Освіта, книгодрукування, наука.
4. Інтеграція українських земель у польській державі. Люблінська і Берестейські унії та їх наслідки.
5. Козацтво – український феномен чи загальноєвропейська закономірність?

Доповіді:

1. Реформація та Контреформація: їх прояви в Україні. (Див. п.2)
2. Структури захисту європейських країн від татаро-монгол в Середньовіччі. (Див.п.1)
3. Українські землі Середньовіччя очима іноземців. (Д.Наливайко Очима Заходу: Рецепція України в Західній Європі XI–XVIII ст. – К., 1998 <http://litopys.org.ua/ochyma/ochrus.htm>)
4. Козацька цивілізація – аргументи та спростування (див.п.4 літератури)

Література:

1. Леп'явко С. Великий Кордон Європи як фактор становлення українського козацтва (XVI ст.). – Запоріжжя, 2001.
2. Терещенко Ю.І. Україна і європейський світ.– К, 1996.
3. Наливайко Д. Очима Заходу: Рецепція України в Західній Європі XI–XVIII ст. – К., 1998.

4.Моця, Рафальський, Горелов Цивілізаційна історія України. – К, 2006.

ЛЕКЦІЯ 3. УКРАЇНСЬКЕ СУСПІЛЬСТВО В НОВУ ДОБУ (2 ГОД.)

Тематичний план:

1. Посередництво української інтелігенції в поширенні європейських цінностей в Російській імперії XVII – поч. XVIII ст. Роль Києво-Могилянської Академії.
2. Українські землі під впливом Російської імперії та Речі Посполитої: особливості розвитку.
3. Українське суспільство у загальноєвропейських процесах XIX ст.
4. Формування української модерної нації в складі Австро-Угорської імперії. Формування громадянського суспільства Галичини.

Основні поняття теми:

- вестернізація Російської імперії;
- сарматизм;
- національне відродження;
- громадянське суспільство;

Семінарське заняття 3.

УКРАЇНСЬКЕ СУСПІЛЬСТВО В НОВУ ДОБУ (2 ГОД.)

План заняття:

1. Посередництво української інтелігенції в поширенні європейських цінностей в Російській імперії XVII – поч. XVIII ст. Роль Києво-Могилянської Академії.
2. Українські землі під впливом Російської імперії та Речі Посполитої: особливості розвитку.
3. Українське суспільство у загальноєвропейських процесах XIX ст.
4. Формування української модерної нації в складі Австро-Угорської імперії. Формування громадянського суспільства Галичини.

Доповіді:

Культурницька місія представників Києво-Могилянської Академії в Російській імперії.(див. П.3)

Рекомендована література:

1. Моця, Рафальський, Горелов Цивілізаційна історія України. – К, 2006.
2. Дворнік Ф. Слов'яни в європейській історії та цивілізації. – К., 2000.
3. Хижняк Н. Києво-Могилянська Академія .– К., 1996.
4. Залізняк Л. Україна в колі світових цивілізацій. – К., 2006.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II МІСЦЕ УКРАЇНИ В СИСТЕМІ СВІТОВИХ ЦИВІЛІЗАЦІЙ

Лекція 4. УКРАЇНСЬКЕ СУСПІЛЬСТВО В НОВІТНІЙ ЧАС

(XX СТ. – ПОЧ. XXI СТ.)

(2 ГОД.)

Тематичний план:

1. Радянська «квазіцивілізація» чи євразійська цивілізація.
2. Особливості розвитку східних та західних земель України в радянський період.
3. Місце України в системі світових цивілізацій. Поняття локальної (регіональної) цивілізації з гетерогенізованими особливостями.
4. Сучасна українська історіографія в історії цивілізацій.

Основні поняття теми:

- ☐ Локальна, глобальна, всесвітня цивілізація;
- ☐ гомогенізовані та гетерогенізовані ознаки цивілізацій .

Семінарське заняття 4.

УКРАЇНСЬКЕ СУСПІЛЬСТВО В НОВІТНІЙ ЧАС (XX СТ. – ПОЧ. XXI СТ.)

(2 год.)

План заняття:

1. Радянська «квазіцивілізація» чи євразійська цивілізація.
2. Особливості розвитку східних та західних земель України в радянський період.
3. Місце України в системі світових цивілізацій. Поняття локальної (регіональної) цивілізації з гетерогенізованими особливостями.
4. Сучасна українська історіографія в історії цивілізацій.

Рекомендована література:

1. Касьянов Г.В. Сучасна історія України: проблеми, версії, міркування// Український історичний журнал. – 2006. – №4.
2. Шкляр Л. Цивілізаційна ідентичність України: особливості становлення та виклики сучасності// Культурно-цивілізаційний простір Європи і Україна: особливості становлення та сучасні тенденції розвитку. – К., 2010. – С.115-134.
3. Рафальський О. ГореловМ. Проблеми цивілізаційної визначеності сучасної України// Культурно-цивілізаційний простір Європи і Україна: особливості становлення та сучасні тенденції розвитку. – К., 2010. – С.134 -146.
4. Залізняк Л. Україна в колі світових цивілізацій. – К., 2006.
5. Кривошея В. Українське козацтво в світлі цивілізаційного підходу // Сучасна цивілізація: гуманітарний аспект: зб. наук. пр. – К., 2004. – С. 364 – 373.
6. Леп'явко С. Великий Кордон Європи як фактор становлення українського козацтва (XVI ст.). – Запоріжжя, 2001.
7. Рафальський О. Вплив Переяславського договору 1654 року на цивілізаційні процеси в Україні// Сучасна цивілізація: гуманітарний аспект: зб. наук. пр. – К., 2004. – С. 185 – 191.
8. Реєнт О. Вплив Великої війни 1914 – 1918 рр. на цивілізаційні процеси в Україні// Сучасна цивілізація: гуманітарний аспект: зб. наук. пр. – К., 2004. – С. 89 – 95.
9. Скоблик В.П. Історія України-Руси XI- XVIII ст. у контексті міжцивілізаційних відносин// Український історичний журнал. – 1998.– №5.

IV. Навчально-методична карта дисципліни «Україна в системі світових цивілізацій»

Разом: 72 год.

З них: лекції (12 год.), семінарські заняття (12 год.), індивідуальна робота (4 год.), самостійна робота (40 год.), модульний контроль (4 год.)

Модулі (назви, бали)		Змістовий модуль I УКРАЇНСЬКІ ЗЕМЛІ ПІД ВПЛИВОМ СХОДУ, ЗАХОДУ ТА ПІВДНЯ					Змістовий модуль II МІСЦЕ УКРАЇНИ В СИСТЕМІ СВІТОВИХ ЦИВІЛІЗАЦІЙ				
Лекції (теми, бали)		Українські землі як контактна зона I бал		Українське суспільство в добу пізнього середньовіччя I бал		Українські землі як контактна зона 10 балів		Українське суспільство в ранньомодерний період I бал		Українське суспільство в Нову добу I бал	
Семінарські заняття (теми, бали)						Українське суспільство в добу пізнього середньовіччя 10 балів		Українське суспільство в добу ранньомодерний період 10 балів		Українське суспільство в Нову добу 10 балів	
СР (бали)		15		15		15		15		15	
ІНДІВ (бали)		30		30		30		30		30	
Реферати (бали)		15		15		15		15		15	
Поточний контроль (вид, бали)		Відповідь на семінарському занятті – 10									
Модульний контроль (бали)		Модульна контрольна робота – 25.					Модульна контрольна робота – 25.				
Підсумковий контроль (вид, бали)		Залік									

Шкала оцінювання

Оцінка ECTS	Значення оцінки	Оцінка за шкалою університету	За національною шкалою
A	Відмінно – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов’язкового матеріалу з, можливими, незначними недоліками	90 – 100 балів	відмінно
B	Дуже добре – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов’язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок	82-89 балів	добре
C	Добре – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок	75-81 балів	
D	Задовільно – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності	69-74 балів	задовільно
E	Достатньо – мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)	60-68 балів	
FX	Незадовільно з можливістю повторного складання – незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання	35-59 балів	Незадовільно
F	Незадовільно з обов’язковим повторним вивченням курсу – досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни	1-34 балів	

СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ СТУДЕНТІВ

№	Вид діяльності	Максимальна кількість балів за одиницю
1	Відвідування лекцій	1
2	Відвідування практичних (семінарських занять)	1
3	Виконання завдання для самостійної роботи (домашнього завдання)	5
4	Робота на практичному (семінарському) занятті (в тому числі доповідь, виступ, повідомлення, участь у дискусії та інше)	Всього 10, в тому числі за видами
5	ІНДЗ	30
6	Опрацювання фахових видань (в тому числі першоджерел)	10
7	Написання реферату	15
8	Виконання модульної контрольної роботи	25

КАРТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Розділи (обсяг в годинах)	Вид контролю	Бали
Змістовий модуль I УКРАЇНСЬКІ ЗЕМЛІ ПІД ВПЛИВОМ СХОДУ, ЗАХОДУ ТА ПІВДНЯ		
Українські землі як контактна зона цивілізаційних впливів у добу античності та раннього середньовіччя (10 год.)	Перевірка анотацій, рецензій, рефератів	5
Українське суспільство в добу пізнього середньовіччя та початок Нового часу (до початку XVIст.) (5 год.)	Перевірка анотацій, рецензій, рефератів	5
Українське суспільство в ранньомодерний період та Нову добу (5 год.)	Перевірка анотацій, рецензій, рефератів	5
Разом: 20 год.		15
Змістовий модуль II МІСЦЕ УКРАЇНИ В СИСТЕМІ СВІТОВИХ ЦИВІЛІЗАЦІЙ		
Українське суспільство в Нову добу (10 год.)	Перевірка анотацій, рецензій, рефератів	5
Українське суспільство в Новітній час (XX ст. – поч. XXI ст.). (5 год.)	Перевірка анотацій, рецензій, рефератів	5
Місце України в системі світових цивілізацій (5 год.)	Перевірка анотацій, рецензій, рефератів	5
Разом: 20 год.		15
Разом: 40 год.		30

ІНДИВІДУАЛЬНЕ НАВЧАЛЬНЕ ДОСЛІДНИЦЬКЕ ЗАВДАННЯ:

Реферат (контрольна робота) складається із вступу, основної частини, висновків, списку використаних джерел.

Вступ реферату, контрольної роботи є важливим елементом твору. У ньому потрібно окреслити наукову й суспільну вартість обраної теми, провести аналіз використаної літератури, відзначити здобутки й недоліки праць, прослідкувати процес розвитку й накопичення наукових знань з теми, чітко викласти завдання своєї роботи, пояснити структуру (чому саме вибрані проблеми найбільш точно відповідають загальному задуму роботи).

Основна частина змісту реферату, контрольної роботи передбачає самостійний виклад матеріалу з посиланнями на наукову літературу й опубліковані документальні джерела. Текст кожного розділу має відповідати його назві, а зміст всієї праці – її заголовку. Виклад матеріалу повинен бути послідовним, логічним, стислим. Розробка кожного питання починається з його визначення, з висвітлення змісту подій, факту, процесу чи явища, які студент аналізує. В кінці кожного розділу підбивається підсумок, в якому стисло визначається місце подій, фактів, явищ в історичному процесі, які досліджувалися студентом, їх вплив на подальший розвиток України.

У висновках узагальнюються підсумки реферату, контрольної роботи в цілому.

Оформляється робота на аркушах форматом А 4 (210 x 297 мм.) Поля зверху, знизу по 1,5 см., зліва – 2 см., зправа – 1 см. Робота виконується через 1,5 інтервали, 14 кеглем, шрифт – “Times”.

Титульний лист реферату (контрольної роботи) оформляється відповідно до зразка.

Зразок оформлення титульного листа ІНДЗ

Київський університет імені Бориса Грінченка

Кафедра історії України

Реферат

(Індивідуальне навчальне дослідницьке завдання)

з курсу Україна в системі цивілізацій

на тему: “_____”

студента /ки/ _____

(прізвище, ініціали) _____

_____ групи _____ курсу

_____ факультету

_____ відділення

Керівник: Дроботенко Н.А. _____

(прізвище, ініціали) _____

Київ – 2014

До рецензування подається оригінал тексту роботи. Ксерокопії до рецензування не приймаються. В рефераті, контрольній роботі, потрібно виділити ті розділи, які є рекомендованими.

Робота повинна завершуватися переліком використаної літератури та документальних джерел. Порядок складання списку має такий вигляд:

1. Монографії.

Павленко Ю. Історія світової цивілізації. – К, 2001.

2. Статті періодичних видань.

Рафальський О. Вплив Переяславського договору 1654 року на цивілізаційні процеси в Україні// Сучасна цивілізація: гуманітарний аспект: зб. наук. пр. – К., 2004. – С. 185-191.

Обсяг реферату (ІНДЗ) має складати не менше 10–12 сторінок друкованого тексту.

Критерії оцінювання ІНДЗ:

№ зп	Опис критерію	Максимальна кількість балів
1.	Науковий підхід, глибоке розкриття матеріалу	10
2.	Граматична досконалість	5
3.	Оформлений за зразком ІНДЗ	5
4.	Джерела та література	5
5.	Використання ілюстрацій, схем, карт	5
Разом		30 балів

Шкала оцінювання ІНДЗ

Рівень виконання	Кількість балів, що відповідає рівню	Оцінка за традиційною системою
Високий	30	Відмінно
Достатній	24	Добре
Середній	18	Задовільно
Низький	12	Незадовільно

Оцінка з ІНДЗ є обов'язковим балом, який враховується при підсумковому оцінюванні навчальних досягнень студентів з навчальної дисципліни «Україна в системі світових цивілізацій».

Орієнтовна тематика реферативних досліджень та презентацій з навчальної дисципліни «Україна в системі світових цивілізацій»:

1. Черняхівська культура (вельбарська культура) як приклад північного впливу європейців.
2. Візантійські впливи на слов'янський світ.
3. Міжнародні відносини Київської Русі.
4. Ю. Павленко та його передісторія слов'ян.
5. Історія України –Руси в концепції Тойнбі.
6. Реформація та Контреформація: їх прояви в Україні.
7. Структури захисту європейських країн від татаро-монгол в Середньовіччі.
8. Українські землі Середньовіччя очима іноземців.

9. Козацька цивілізація – аргументи та спростування.
10. Культурницька місія представників Києво-Могилянської Академії в Російській імперії.
11. Цивілізаційна ідентичність України: особливості становлення та виклики сучасності
12. Проблеми цивілізаційної визначеності сучасної України.
13. Питання євразійської та «квазірадянської» цивілізацій.
14. Українське козацтво в світлі цивілізаційного підходу
15. Вплив Переяславського договору 1654 року на цивілізаційні процеси в Україні
16. Вплив Великої війни 1914 – 1918 рр. на цивілізаційні процеси в Україні.
17. Релігія як цивілізаційний чинник політичного життя держав.
18. Україно-російські культурні зв'язки: історія та сьогодення.
19. Гетерогенні ознаки локальних цивілізацій.

СИСТЕМА ПОТОЧНОГО І ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ

Розрахунок рейтингових балів за видами поточного (модульного) контролю

<i>№ п/п</i>	<i>Вид діяльності</i>	<i>Максимальна Кількість балів за одиницю</i>	<i>Тема 1</i>	<i>Тема 2</i>	<i>Тема 3</i>	<i>Разом за I модуль</i>	<i>Тема 4</i>	<i>Тема 5</i>	<i>Тема 6</i>	<i>Разом за II модуль</i>	<i>Всього</i>
1.	Відвідування лекцій	1	1	1	1	3	1	1	1	3	6
2.	Відвідування семінарських занять	1	1	1	1	3	1	1	1	3	6
3.	Виконання завдання для самостійної роботи (домашнього завдання)	5	5	5	5	15	5	5	5	15	30
4.	Робота на семінарському занятті	10	10	10	10	30	10	10	10	30	60
5.	ІНДЗ	30								30	30
6.	Написання реферату	15			15	15			15	15	30
7.	Написання модульної контрольної роботи	25			25	25			25	25	50
8.	Підсумок (максимальний)		17	17	57	91	17	17	57	121	212
			212:100=2,12								

МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КУРСУ

- ☐ *Робоча навчальна програма.*
- ☐ *Плани-конспекти лекцій та семінарів.*
- ☐ *Наочність (історичні мапи, схеми, ілюстративні матеріали).*
- ☐ *Тематика реферативних робіт.*
- ☐ *Тематика самостійних занять.*
- ☐ *Тестові завдання для модульних контрольних робіт.*
- ☐ *Питання для екзамену.*
- ☐ *Система оцінювання навчальних досягнень студентів.*

ПИТАННЯ ДЛЯ ПОВТОРЕННЯ З КУРСУ

1. Питання цивілізації світовій історіографії XIX ст.
2. Питання цивілізації світовій історіографії XX ст.
3. Поняття «чіфдом» та потестарної структури суспільства.
4. Протоцивілізаційні утворення.
5. Трипільська культура в контексті цивілізацій.
6. Ознаки первісних цивілізацій. Поняття «цивілізація».
7. Антична доба та антична культура.
8. Грецька колонізація Північного Причорномор'я та контакти з Великою Скіфією та землеробським населенням. Скіл, Анархасіс.
9. Значення античних міст Північного Причорномор'я.
10. Черняхівська культура як посередник римських впливів.
11. Номади : гуни, авари.
12. Номади і Київська Русь: печеніги, половці, монголо-татари.
13. Візантія та Київська Русь.
14. Хозарія та Київська Русь – інтереси та точки зіткнення.
15. Візантійська культура та впливи на слов'ян.
16. Династичні зв'язки Київської Русі з західною Європою.
17. Політичні зв'язки з Західною Європою в середньовіччі.
18. Християнство як чинник цивілізації.
19. Особливості християнства східного та західного обряду.
20. Розвиток середньовічного міста.
21. Особливості запровадження Магдебурського права в Україні.
22. Ренесанс в Європі та Україні: ознаки і тенденції.
23. Освіта, книгодрукування, наука в ранньомодерну добу.
24. Інтеграція українських земель у польській державі.
25. Реформація та Контреформація: їх прояви в Україні.
26. Люблінська і Берестейські унії та їх наслідки.
27. Козацтво – український феномен чи загальноєвропейська закономірність?
28. Європейські аналоги українських козаків: хорватські граничари, угорські секеї, донське козацтво.
29. Українські козаки від Запорізької Січі до державності.
30. Адміністративний, судовий, територіальний устрій Війська Запорізького. Демократичні засади.
31. Посередництво української інтелігенції в поширенні європейських цінностей в Російській імперії XVII – поч. XVIII ст.
32. Роль Києво-Могилянської Академії.
33. Українські землі під впливом Російської імперії та Речі Посполитої: особливості розвитку.
34. Ідея сарматизму в польському та українському соціумі.
35. Українське суспільство у загальноєвропейських процесах XIX ст. «Весна народів».
36. Формування української модерної нації в складі Австро-Угорської імперії.
37. Формування громадянського суспільства Галичини.
38. Радянська «квазіцивілізація» чи євразійська цивілізація.
39. Особливості розвитку східних та західних земель України в радянський період.
40. Місце України в системі світових цивілізацій. Поняття локальної (регіональної) цивілізації, глобальної та всесвітньої цивілізацій.
41. Гомогенізовані та гетерогенізовані особливості цивілізацій.
42. Внесок української історіографії XIX – I чверті XX століття в історію світових цивілізацій:

А. Метлинський, М. Ковалевський, С. Томашівський, І. Кревецький.

43. Сучасна українська історіографія в історії цивілізацій: Ю.Павленко, О. Моця, О. Рафальський, М. Горелов, Л. Залізник, В. Брехуненко, С. Леп'явко, Г. Касьянов, Л. Шкляр, В. Скоблик та інші.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА ДО КУРСУ:

1. Баран В.Ц. Давні слов'яни. – К., 1998.
2. Білоусько О.А. Україна давня: євразійський цивілізаційний контекст. – К, 2002.
3. Дворнік Ф. Слов'яни в європейській історії та цивілізації. – К., 2000.
4. Джеджора О. Історія Європейської Цивілізації - Львів, 1999.
5. Залізняка Л. Україна в колі світових цивілізацій. – К., 2006.
6. Касьянов Г.В. Сучасна історія України: проблеми, версії, міркування// Український історичний журнал. – 2006. – №4.
7. Козак Деонізій Етноплеменна належність вельбарської культури в Україні (археологія, історія, лінгвістика)// Вісник інституту археології. – 2006.– Вип.1. http://www.anthropos.org.ua/jspui/bitstream/123456789/2864/1/8-15_Kozak_D.pdf
8. Кривошея В. Українське козацтво в світлі цивілізаційного підходу // Сучасна цивілізація: гуманітарний аспект: зб. наук. пр. – К., 2004. – С. 364 – 373.
9. Леп'явко С. Великий Кордон Європи як фактор становлення українського козацтва (XVI ст.). – Запоріжжя, 2001.
10. Леп'явко С. Великий Кордон Європи як фактор становлення українського козацтва (XVI ст.). – Запоріжжя, 2001.
11. Моця, Рафальський, Горелов Цивілізаційна історія України. – К, 2006.
12. Наливайко Д. Очіма Заходу: Рецепція України в Західній Європі XI–XVIII ст. – К., 1998.
13. Павленко Ю. Передісторія давніх русів у світовому контексті. — К., 1994.
14. Потульницький В. Україна і всесвітня історія: Історіософія світової та української історії XVII – XX ст. – К, 2002.
15. Рафальський О. ГореловМ. Проблеми цивілізаційної визначеності сучасної України// Культурно-цивілізаційний простір Європи і Україна: особливості становлення та сучасні тенденції розвитку. – К., 2010. – С.134 -146.
16. Рафальський О. Вплив Переяславського договору 1654 року на цивілізаційні процеси в Україні// Сучасна цивілізація: гуманітарний аспект: зб. наук. пр. – К., 2004. – С. 185 – 191.
17. Реєнт О. Вплив Великої війни 1914 – 1918 рр. на цивілізаційні процеси в Україні// Сучасна цивілізація: гуманітарний аспект: зб. наук. пр. – К., 2004. – С. 89 – 95.
18. Скоблик В.П. Історія України-Руси XI – XVIII ст. у контексті міжцивілізаційних відносин// Український історичний журнал. – 1998.– №5.
19. Терещенко Ю.І. Україна і європейський світ.– К, 1996.
20. Толочко П.П., Толочко А.П. Київська Русь (серія «Україна крізь віки», том 4).– К, 1998.
21. Хижняк Н. Києво-Могилянська Академія .– К., 1996.
22. Шевченко І. Україна між Сходом і Заходом: Нариси з історії культури до поч. XVIIIст. – Львів, 2001. <http://litopys.org.ua/ishevch/ishev.htm>
23. Шкляр Л. Цивілізаційна ідентичність України: особливості становлення та виклики сучасності// Культурно-цивілізаційний простір Європи і Україна: особливості становлення та сучасні тенденції розвитку. – К., 2010. – С.115-134.